

TAIKI RAITO PYM

積
ん
読

T
S
U
N
D
O
K
U

Japon
Kitap Biriktirme
Sanatı

Doğan
novus

TSUNDOKU

Japon Kitap Biriktirme Sanatı

Orijinal adı: Tsundoku. L'arte giapponese di accumulare libri

© 2025, Giunti Editore S.p.A., Firenze-Milano / www.giunti.it

Yazan: Taiki Raito Pym

İtalyanca aslından çeviren: Batuhan Özkan

Yayıma hazırlayan: Nimet Kırşan

Türkçe yayın hakları: © 2026 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ocak 2026 / ISBN 978-625-6057-39-5

Sertifika no: 44919

Kapak uygulama: Gökçen Yanlı

Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Tasarım ve uygulama: studio pym / Milano

Konsept: Lucia Stipari ve Gianluca Bavagnoli

Metinler: Alice Sciegghi

Grafik tasarım ve illüstrasyonlar: Chiara Collinassi

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

TSUNDOKU

Japon Kitap Biriktirme Sanatı

積
ん
読

Taiki Raito Pym

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Çeviren: Batuhan Özkan

Taiki Raito Pym, tek bir kişi değil, *tsundoku* felsefesine yenik düşmüş tutkulu okurlar grubunun adıdır. Daha çocukken kitaplar evlerini ele geçirmeye başlamıştı ve ne olduğunu anlayana dek çoktan yaşam alanlarının başköşesine yerleşmişti. Elbette, hepsinin en az bir tane de kedisi var.

Ama o da başka bir hikâye!

*Hikâyeler gibi, kendimizi evimizde hissettirme
gücüne sahip insanlara...*

İÇİNDEKİLER

Giriş: Okuyamayacağınız kadar çok kitap	11
1. Etrafımızdaki kitaplar sırlarla doludur.....	27
2. Bir kitap satın almak	39
3. Kitaplarla dolu bir ev.....	77
4. Okunmamış kitaplar	95
5. Okumak bazen dağın zirvesine tırmanmak gibidir	117
6. Sessiz sedasız kitaplar.....	145
7. Madalyonun öteki yüzü	155
Sonuç: Kokoro'nun kitapları ♥	167
Her şey bahane, kitap biriktirmek şahane	173
Okunmamış kitapların <i>tsundoku</i> güncesi.....	183

Giriş

OKUYAMAYACAĞINIZ KADAR ÇOK KİTAP

i zumi her günkü gibi erkenden uyandı. Kahvaltısını sakince yaparken pencereden içeri süzülen güneş işınları-
nın gitgide daha sıcak bir sarıya döndüğünü izlemeyi
seviyordu.

Evden  ıktı, acele etmeden ama yine de hızlı adımlarla, yolun onu nereye götüreceğini fazla önemsemeyerek yürüdü. Ayakları ezbere bildiğ  yollara kendini bıraktı. Mahalledeki en sevdiğ  kitabevine girdi, biraz vakit geçirdikten sonra çıkıp yavaş adımlarla dönüş yoluna koyuldu.

Bez çantasında sayfaları çizimlerle dolu, güzel kitapların o sert kapağına ve kalın k ğdına sahip, çiçeklerin dili üzerine bir deneme vardı. Gökyüzü kararmaya başladı, r zg r ise kendini hissettirdi.

Aniden esen bir r zg r saçlarını gözlerinin önüne savurdu. Koluyla düzeltmeye çalıştı fakat tam olarak başaramadı çünkü elinde en sevdiğ  dedektiflik maceralarını konu alan bir polisiye roman ve kapağı i eriğiyile ilgili hiçbir ipucu vermeyen bir kitap vardı. Bu kitapları yürürken göz atmak için çantasından çıkarmıştı.

Eve girer girmez kitaplarını masanın üzerine koydu. Kanepeye oturup gözlerini kapadı. Bulutların arasından belli belirsiz süzülen güneş ışığı bacaklarını ısıtıyordu. Gözlerini yeniden açtı.

Daha rahat edebilmek için sehpanın üzerindeki birkaç kitabı kenara çekti; birini ortadaki yığının tepesine, diğerini yan taraftakinin üstüne koydu. İlk yığın fazla yükselmiş, pek dengeli durmuyordu. Karşısındaki kitaplık rengârenk görünüyordu. Bir zamanlar özenle kurduğu düzen, öndeki sıralara yatay olarak dizdiği, uzun olanları eğik biçimde koyduğu, her boş alana sığdırmaya çalıştığı yeni kitaplar yüzünden altüst olmuştu.

İzumi ayağa kalkarak devrilecek gibi görünen bir kitabı düzeltti. Parmaklarını tüm raf boyunca gezdirerek ilerledi ve koridora doğru köşeyi döndüğünde hemen bir başka kitaplıkla karşılaştı. Buradaki kitaplar daha zor ve ciddi kitaplardı; insanın geçerken bakmaya doyamadığı ve sindire sindire okunacak denemelere ayrılmıştı. Tamamı yedi adımda geçiliyordu.

Odanın aralık kapısından bakınca, çift kişilik futon yatak, şafakta kalkıp da uyku tutmayınca okunmak üzere raf raf dizilmiş romantik ve polisiye romanlar arasında sıkışıp kalmıştı.

İzumi banyoya gitmeden önce salona döndü, yeni aldığı polisiye romanı eline alıp sehpanın üzerindeki yığınlardan birinin üstüne koydu. Hızlıca bakınca yüzeyin rengini artık fark etmek mümkün değildi, gerçi bunun pek bir önemi de yoktu.

Sonunda sıcak bir duş almak için banyoya gitti. Cam kapıyı kaydırarak açtı, üzerine yığılmış kitapları düşürmemeye dikkat ederek tabureyi kenara çekti, dolaptan yumuşak bir havlu alıp duvardaki askıya astı. Sonra suyu açtı.

Eğer okurken başınızı sallayarak gülümsediyseniz ve aynı anda burnunuza o baş döndürücü, karşı konulmaz yeni kitap kokusu geldiye, bu tek bir anlama gelir.

Kitaplara olan sevdanız sınır tanımıyor, yenilerini almak size tarifsiz bir mutluluk veriyor ve... evinizin kendine özgü bir havası var. Üst üste dizilmiş dengesiz kitap yığınlarının altında kaybolmuş sehpalara, ikinci ve üçüncü sıraları alabilecek kadar geniş kitaplıklar, zaten var olan kitapların yanlışlıkla satın alınmış kopyalarını saklayan dolaplar, sayısız renkli yemek kitabının ağırlığı altında yere düşmenin eşiğindeki raflar, özenle ciltlenmiş duvardan duvara klasik eserlerin çevrelediği koltuklar, Anglo-Amerikan edebiyatı eserlerinin yer aldığı sütunların süslediği koridorlar... Evdeki son boşluk dolana dek bu liste böyle uzayıp gider.

Bütün bu kitaplar oracıkta bekliyor gibi görünür. Peki ama neyi? Tabii ki doğru anı. Nihayet açılıp okunacakları zamanı. Belki de hiç gelmeyecek o anı.

Bugün aldığınız on kitaptan belki birkaçını bir yıl içinde okuyacaksınız, üç-dört tanesi tatillere ya da “daha müsait olduğunuz bir zamana” bırakacaksınız ama emin olun ki geri kalanlar yıllarca dokunulmadan raflarınızı dolduracak ve sizinle evden eve taşınıp sessizce beklemeye devam edecek.

SADECE KİTAPLARLA YAŞAMAK

Hadi istatistiksel olarak kabaca bir hesap yapalım. Kişinin ömrünü okumaya adadığını varsayarak bir insanın hayatı boyunca okuyabileceği maksimum kitap sayısını teorik olarak belirlemeye çalışalım. Ortalama bir kitapta üç yüz sayfa vardır ve her sayfa üç yüz kelime içerir. Ortalama okuma hızı dakikada iki yüz kelimedir. Bu verileri geçerli kabul edersek standart bir kitabı (90.000 kelime) yedi buçuk saatte okumanın mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Sekiz saat uykuya, bir saati de temel ihtiyaçlara ayırırsak, geriye okuyarak geçirebileceğimiz on beş saatimiz kalır. Ortalama bir insan seksen yıl yaşarsa ve beş yaşında okumaya başlarsa, bir ömür boyunca tam 54.788 kitap okuyabilir.

Bu kulağınıza çok mu geliyor?

2010 yılında Google fikrinizi değiştirecek bir araştırma yaptı: Dünyada kaç kitap vardır? Sonuç ise şaşırtıcıydı: 2010 yılı itibarıyla dünyada toplam 129.864.880 özgün kitap bulunuyordu.

Her yıl iki milyondan fazla yeni kitabın piyasaya çıktığını düşünürsek, bu kitabın da bir kitapçı raflarında yerini aldığı an, dünya genelindeki toplam kitap sayısı 154 milyonun üzerine çıkacak.

Dolayısıyla ömrümüzü tamamen okumaya adasak bile sonuçta 153.945.212 kitaptan vazgeçmek zorunda kalacağız.

İşte bu uç hesap, hayatımız boyunca okuyabileceğimiz kitap sayısının, piyasada mevcut olanların yanında ne kadar az olduğunu bize açıkça gösterir!

İçerikleri sonsuza dek meçhul kalmaya mahkûm sayfalar, sizi uzaklara sürükleyip hayaller kurduramayacak maceralar, asla keşfedemeyeceğiniz büyüli diyarlar olduğunu bilmek sizi üzmüyor mu?

Pek sayılmaz, değil mi?

Elinizdeki asla okuyamayacağınız kitaplar göz önüne alındığında, hissettiğiniz şeyin aslında daha çok melankoli ile öfori arasında bir duygu, başka hiçbir durumun size hissettirmeyeceği kadar değişik bir ruh hali olduğunu söylemek daha doğru olur.

Peki bu durum sizi yeni kitaplar almaktan alıkoyar mı?

Kesinlikle hayır!

Bir kitapçıya girmek, sahaf tezgâhlarını karıştırmak ya da bir kitap fuarının sonsuz seçenekleri arasında kendini kaybetmek gibisi yoktur. Tam da böyle anlarda, kalbinizi yeniden coşku sarar ve parmak uçlarındaki hafif karıncalanma giderek bir heyecana dönüşür.

Tuhaf mısınız?

Kesinlikle hayır, endişelenecek bir şey yok, hatta tam tersine yalnız değilsiniz! Öyle ki sizin durumunuzu tanımlayan, hem bir eylemi ifade eden hem de o buruk ama hoş duyguyu çağırıştıran tek bir kelime var.

Bunun, sembollerin dili denince akla gelen Japonca bir terim olması tesadüf olmasa gerek.

Tsundoku (積ん読), okumak için kitaplar alıp sonrasında bunları evin bir köşesinde biriktirerek çoğu zaman hiç okumadan, hatta sayfalarını bile çevirmeden saklama durumunu ifade eder. Ayrıca bu terim, doğru zamanı gelene kadar bir raf ya da sehpanın üzerine bırakılıp bekleyen kitaplar için de kullanılır: İşte o hiç gelmeyecek anı bekleyen ünlü “utanç yığını”.

Tsundoku kelimesi, *tsunde-oku* (積んでおく) ve *dokusho* (読書) sözcüklerinin birleşiminden oluşur. *Tsunde-oku*, bir şeyleri daha sonrası için istifleyip bir süre unutmayı ifade ederken; *dokusho*

ise kitap okumak demektir. Böylece *tsundoku*, hem kitap edinme eylemini hem de onların bir köşede birikmesine neden olan o tatlı ihmali temsil eder. Belki sonsuza kadar değil, en azından satın alan kişinin niyeti öyle değildir ama bir süre bu kitapların beklemeye mahkûm olacakları kesin...

Tsundoku terimi Meiji Dönemi'nde (1868-1912) yöresel bir ifade olarak ortaya çıkmıştır.

Meiji Dönemi, Japonya için sıradan bir dönem değildir. Ülkenin tarihini ve geleceğini sonsuza dek değiştirecek büyük dönüşümlere sahne olmuş, bu nedenle "Meiji Restorasyonu" olarak anılmıştır.

O zamana kadar, "Yükselen Güneşin Ülkesi" hem ekonomik hem de sosyal açıdan dış dünyaya karşı oldukça kapalı ve geri kalmış haldeydi. Japonlar, yüzlerini daima adanın içine dönmeye alışmışlardı. Böylece dünyadan ayrışan, kendi içinde ayrı bir dünya yaratan bir toplum oldular. Bu durum, bir yandan gelişim ve yenilikler açısından ciddi olumsuzluklara sebep olsa da öte yandan Japonya'nın geleneklerine sıkı sıkıya bağlı, derin kimlik kazanan bir kültür inşa etmesini sağlamıştı.

Değişim aniden ve beklenmedik bir şekilde geldi; ülkede sadece elli yıl içinde (1850'den 20. yüzyılın başına kadar) derin dönüşümler yaşandı.

Japonlar, o eşsiz kültürlerinin köklerini tümüyle yok etmekle tehdit edecek kadar hızlı değişimlerin içinde, ayaklarının altındaki toprak kayacakmış gibi hissettiler. Üstelik bu büyük değişim, sakinlerinin olan biteni izlemeye alışkın olduğu adanın iç dinamiklerinden kaynaklanmıyordu. Temmuz 1853'te, ABD'li Amiral Matthew Perry, dört savaş gemisiyle günümüz Tokyo Körfezi yakınlarındaki Uraga Limanı'na geldi. Savaş gemilerinin gelişi açıkça bir gözdağı niteliğindeydi. Eğer Japonlar izolasyonlarına son verip dış ticarete açılmayı kabul etmezlerse kıyıları bombalanacaktı.

Ülkeyi siyasi olarak kontrol eden şogun, yıkıcı bir çatışma-

dan kaçınmak için Japonya'nın diğer uluslarla ticaretinin önünü açan anlaşmaları kabul etmek zorunda kaldı.

Açılımın farklı sonuçları oldu. Bir yandan ada hızla modernleşirken, diğer yandan yenilenme ve dengelerin bozulması ülke içinde çatışmaya yol açtı. Japonya, modernleşmenin bedeli olarak derin bir bölünmeyle yüzleşiyordu.

Düşmanlıkların sona ermesiyle birlikte Japonya, dönüşümü tam anlamıyla benimsedi. Tıpkı birçok benzer durumda olduğu gibi yıkımın küllerinden filizlenen çiçekler imajı burada tam yerini bulmuştu. Okyanus ötesindeki dünyanın neden olduğu çatlak yeniye, ötekine yönelme arzusuyla iyileşme gücü buldu. Ticaret yollarının açılması Japon ekonomisini bugünkü haline getirirken, farklı gerçeklerle yüzleşme hali, katı kast sisteminin dönüşmesine olanak sağladı.

Demokrasi kapıya dayanmış, beraberinde yeni bir atmosfer getirmişti. Başkent Kyoto'dan Edo'ya taşındı, daha sonra adı Tokyo olarak değiştirildi. Modern anlayış adaya büyük adımlarla giriş yaptı: telgraf, posta hizmetleri, yeni bir demiryolu ağı, yen, Batı tarzı kıyafetler... Yükselen Güneşin Ülkesi sakinlerinin yaşamları kökten değişti. İletişim, ulaşım ve ödeme yöntemleri farklılaştı; hatta insanların giyiniş ve davranış biçimleri bile artık eskisi gibi değildi. Okullarda reform yapıldı ve ülke toprakları yeniden düzenlendi.

İşte tam da Japon halkının etrafındaki her şey değişirken, kitapları okumadan, yalnızca sahip olmanın verdiği haz için evini kitaplarla dolduran kişileri tanımlamak üzere *tsundoku* terimi doğdu.

Kitaplara ve temsil ettiklerine duyulan bağlılık, fırtınalı bir denizde savrulan gemiyi sabit tutabilecek bir çapa gibidir ve bu; geçmişle, geleneklerle kurulan bağ, eski zamanların örf ve âdetlerine karşı duyulan bir çeşit sevgi biçimiyle harmanlanmıştır.

Bir şekilde kitapların her zaman insana bir güven duygusu, dürüstlük hissi verdiğini söyleyebiliriz. Onlar bizden önce var olan ve bizden sonra da var olmaya devam edecek somut, elle tutulur nesnelerdir. Kendilerine bir yer bulacak, yılların ve çatışmaların akışına direneceklerdir. İçeriklerini tekrar tekrar okuyabilir ya da hiç okumayabiliriz ama onlar değişmeyecektir.

Evlerimizi dolduran bu kalıcı nesnelerin, ağırlıklarıyla o evi rüzgârın savurup götürmesine engel olduğunu düşünmek bile insana iyi gelir.

BİBLİYOMANİ, BİBLİYOFİLİ VE *TSUNDOKU*

İlginçtir ki *tsundoku* kelimesi hiçbir zaman adanın dışında kullanılmamıştır. Avrupa dillerinde hem kitap sevgisi (bibliyofili) için hem de kitap takıntısı (bibliyomani) için bir terim vardır. Ancak bu üçüncü kavrama rastlanmamaktadır. Bibliyofili, bibliyomani ve *tsundoku* benzer olsa da farklı kavramlardır. Hepsi kitaplarla, okumayla, sevgiyle ve bir parça takıntıyla ilgili olsa da bunları farklı biçimlerde ele alırlar.

Bibliyofili, Yunanca *βιβλίον* (kitap) ve *Φιλία* (sevgi) kelimelelerinden türemiştir ve kitaplara duyulan derin sevgiyi ifade eder.

Bibliyofil, kitaplara ve onlarla ilgili her şeye karşı derin bir tutku besleyen kişidir. Üstelik genellikle farklı baskılar, en nadir ve değerli kitaplar konusunda büyük bilgi sahibidir. Bibliyofil kütüphanelerin ve arşivlerin müdavimidir. Dahası, kütüphaneler ve arşivler, bibliyofiller sayesinde ortaya çıkmıştır. Kitapların değerini kavrayan ve onların güzelliğini korumanın bir yolunu arayan bu insanlara çok şey borçluyuz. Bibliyofiller aslında kültürün yayılmasına, bilgeliğin iyi metinlerin okunmasıyla aktarıldığına inanırlar. İşte tam da kaliteli bir baskıyı tanıyabilme yeteneği sayesinde bibliyofil yalnızca kitapların

eşya olarak tutkunu değil, aynı zamanda kültürel ve siyasi değerini, estetik ve ekonomik önemini kavrayabilen kişidir.

Bibliyofiller iyi okurlardır (pek çok ülkede yılda on iki kitap okumak, bu unvanı taşımak için yeterlidir.)

Bir bibliyofil için kitaplara sahip olmak, onları sevmenin tek yolu değildir. Onun için sayfaların arasında bir yolculuğa çıkmak ya da sadece hayranlıkla seyretmek yeterlidir. Elbette kendine ait, özenle oluşturulmuş bir kütüphanesi vardır fakat kitapların ve okurların bir araya geldiği kamusal mekânlara gitmeye de bayılır.

Eğer bir bibliyofilin evini düşünürsek, hayalimizde nadide eski baskıları tozdan koruyan cam kapaklı raflarıyla düzenli bir kütüphane canlanır. Aynı zamanda o cam kapakların kilitli olduğunu asla görmeyiz. Bibliyofil, gösteriş peşinde değildir ama tutkusunu ve bilgisini paylaşmak için sahip olduğu hazineyi başkalarına göstermeye bayılır. Başkalarının da kitaplara kendisi gibi özen göstermesini ve onların değerini anlamasını bekler, hatta bunun doğal bir gereklilik olduğunu düşünür.

Dolayısıyla bir bibliyofilin evinde, oraya buraya gelişigüzel dağıtılmış, biblo olarak kullanılan, yere atılmış ya da sayfa köşeleri kıvrılmış kitaplar göremeyiz.

Yunanca βιβλίον, “kitap” ve μανία, “mani” kelimelerinden oluşan bibliyomani, daha ziyade kitaplara olan takıntıdır.

Dispozofobi, yani istifleme (biriktirme) bozuklukları alanına giren bir obsesif-kompulsif bozukluktur. Bu nedenle her şeyden önce bir patolojidir ve bu durumdan mustarip kişinin yaşam kalitesini etkiler.

Bibliyoman, bilinçli bir seçim yapma yetisinden yoksundur; satın alma ve biriktirme dürtüsüne karşı koyamaz. Bu durum hem kişisel hem de sosyal refahının zarar görmesine neden olur. İlişkileri çoğu zaman bu rahatsızlıktan etkilenir. Kitap satın alma ihtiyacı her zaman önceliklidir; ödün vermez, başka şeylere ve başkalarına alan bırakmaz.

Bibliyomanlar çoğu zaman değerli ve özel edisyonlara ta-kıntılıdır ya da belli bir kitabın tüm mevcut baskılarını elinde bulundurur. Bu rahatsızlıktan mustarip olanlar, bazen belirli bir yılın, özel bir yayınevinin ürünü olan ve yazarının imzasını taşıyan bir cilde ulaşmak uğruna ömrünü adayabilir.

Bir bibliyomanın iyi bir okur olması gerekmez. Bu tür bir kişi için kitap biriktirmenin okumakla hiçbir ilgisi yoktur. Bibli-yoman, kitapları yalnızca onlara sahip olmak ve bir koleksiyon oluşturmak amacıyla satın alır.

Bir bakıma bibliyomani, bibliyofilinin yozlaşmış hali olarak düşünülebilir: Sevginin takıntıya dönüşmesi ve böylece onu sevgi yapan her şeyi yitirmesi gibi...

Bibliyoman kitap sevgisinin yerine, belirli bir kitabın nadir bulunan cildine sahip olmamanın yarattığı kaygıyı koyar.

Bibliyomanın evini hayalimizde canlandıracak olursak, ki-taplar tarafından işgal edilmiş bir mekân görürüz. Yerde, ya-taklarda, dolapların tepelerine yığılmış vaziyette... kısaca nere-ye kafamızı çevirirsek çevirelim orada kitaplar karşımıza çıkar. Deneyimsiz bir göz için ayırt etmenin mümkün olmadığı yüz-lerce kopya, yan yana sıralanmış, aynı başlığa sahip eserlerin tüm olası edisyonları...

Artık onun evi kitaplar tarafından işgal edilmiş ve yaşanmaz hale gelmiştir. Evin içindekilerin kaybettiği yalnızca yaşam ala-nı değil, aynı zamanda etrafın hijyeni ve kendi sağlıklarıdır.

Tsundoku ise bibliyofili ile bibliyomani arasında bir kesişme noktası gibi görünür. Çünkü bu kategorideki kişiler kitapları daha sonra okuma niyetiyle satın alırlar. Kitapların evdeki var-lığı onlara güven verir, kesinlikle bibliyomanlardaki gibi bir en-dişe kaynağı değildir.

Bibliyofiller gibi *tsundoku* tarzını benimseyenler de iyi okur-lardır ve okumayı sağlıkları için olumlu bir uyarıcı olarak gö-

*"Bir kitabı sevmek için onu
bitirmeniz gerekmez.
Bazen yalnızca varlığı bile kalbinizi ısıtır."*

Kitaplarla çevrili bir ev...

Bundan daha huzurlu ne olabilir ki?

Belki de bu huzurun sırrı, raflarda usulca bekleyen
bir kitabın size söylediği küçücük bir sözde saklıdır:

"Hiç acelemiz yok!"

İşte *tsundoku* tam da bu hissi anlatır:

Okunmamış kitapları bir yük gibi görmek yerine,
onları sevmenin hafifliğini...

"Hepsini okumadım" telaşından çok,

"hepsini seviyorum" mutluluğunu...

Çünkü bazı kitaplar okunmak için değil,
yanınızda durmak, sizi gülümsetmek,
dünyanızı güzelleştirmek için vardır...

Çeviren: Batuhan Özkan

